UO‘K 94(575.141)"1949/1984"(092)

TOSHPO‘LAT HAMIDOV FAOLIYATINING QISQACHA TARIXI

Obloqulov Doston O‘ktam o‘g‘li,
Buxoro davlat texnika universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. *Maqolada Toshpo‘lat Hamidovning 1949–1984-yillardagi xizmat faoliyati bosqichma-bosqich tahlil qilinib, uning ta’lim-maorif tizimidan ijodiy uyushma rahbarligi, viloyat matbuoti boshqaruvi hamda partiyaviy-mafkuraviy boshqaruv darajasigacha bo‘lgan kasbiy trayektoriyasi ochib beriladi. Tadqiqotda shaxsiy biografiya oddiy lavozimlar ro‘yxati sifatida emas, balki sovet davrida mahalliy ziyolilarni davlat boshqaruvi va madaniy-mafkuraviy tizimga jalb etish amaliyotining bir ko‘rinishi sifatida talqin qilinadi. Ayniqsa, 1955–1970-yillarda ijodiy uyushma rahbari, 1970–1979 va 1983–1984-yillarda “Buxoro haqiqati” gazetasi bosh muharriri, 1979–1983-yillarda esa viloyat partiya qo‘mitasining mafkura kotibi sifatidagi faoliyati o‘zaro bog‘liq yaxlit jarayon sifatida ko‘rib chiqiladi. Arxiv hujjatlari va nashr etilgan manbalar asosida Toshpo‘lat Hamidovning xizmat pog‘onalari, kasbiy tayyorgarligi, matbuot va madaniyat sohasidagi boshqaruv tajribasi hamda uning viloyat ijtimoiy-ma’naviy hayotida tutgan o‘rni umumlashtiriladi.*

Kalit so‘zlar: *Toshpo‘lat Hamidov, Buxoro, mahalliy ziyolilar, nomenklatura, mafkura, partiya qo‘mitasi, matbuot, “Buxoro haqiqati”, Yozuvchilar uyushmasi, kadrlar siyosati, madaniy boshqaruv.*

КРАТКАЯ ИСТОРИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТОШПУЛАТА ХАМИДОВА

Аннотация. *В статье поэтапно исследуется служебная деятельность Тошпулата Хамидова в 1949–1984 годах, раскрывается его профессиональная траектория от системы народного образования к руководству творческим объединением, областной печатью и идеологическим направлением работы партийного комитета. Личная биография интерпретируется не как простой перечень должностей, а как одно из проявлений практики вовлечения местной интеллигенции в систему государственного и культурно-идеологического управления в советский период. Особое внимание уделяется взаимосвязи между руководством областным отделением Союза писателей в 1955–1970 годах, редакторской работой в газете «Buxoro haqiqati» в 1970–1979 и 1983–1984 годах и деятельностью на посту секретаря обкома по идеологии в 1979–1983 годах. На основе архивных и опубликованных материалов обобщаются служебные ступени, профессиональная подготовка и управленческий опыт Хамидова, а также его роль в общественно-духовной жизни области.*

Ключевые слова: *Тошпулат Хамидов, Бухара, местная интеллигенция, номенклатура, идеология, партийный комитет, печать, «Buxoro haqiqati», Союз писателей, кадровая политика, культурное управление.*

A BRIEF HISTORY OF TASHPULAT KHAMIDOV'S CAREER

Abstract. *The article examines the professional career of Toshpo‘lat Hamidov between 1949 and 1984, tracing the successive stages of his work in education, creative-union management, the regional press and ideological administration. His career is interpreted not merely as a sequence of official appointments but as one manifestation of the Soviet practice of drawing local intellectuals into the machinery of state and cultural-ideological governance. Particular attention is paid to the interrelation between his leadership of the regional branch of the Writers’ Union in 1955–1970, his editorship of the newspaper “Buxoro haqiqati” in 1970–1979 and 1983–1984, and his service as secretary for ideology of the regional party committee in 1979–1983. Drawing on archival records and published works, the study generalises his career ladder, professional training, managerial experience and his place in the social and spiritual life of the province.*

Keywords: *Toshpo‘lat Hamidov, Bukhara, local intellectuals, nomenklatura, ideology, party committee, press, “Buxoro haqiqati”, Writers’ Union, cadre policy, cultural administration.*

Kirish. Sovet davrida O‘zbekiston hududlarida ijtimoiy-madaniy jarayonlarning rivojlanishini o‘rganishda mahalliy ziyolilarning davlat va partiya boshqaruvi bilan munosabatlari alohida ahamiyat kasb etadi. Bu munosabatlarni faqat ikki qarama-qarshi holat – tizimga to‘liq bo‘ysunish yoki unga ochiq qarshilik ko‘rsatish – orqali izohlash tarixiy voqelikning murakkabligini to‘la ifodalamaydi. Amalda adabiyot, maorif, matbuot va ma’muriy boshqaruv sohalari bir-biri bilan uzviy bog‘langan bo‘lib, ayrim ziyolilar bir necha

kasbiy maydonda navbatma-navbat faoliyat yuritgan. Shu nuqtayi nazardan Toshpo‘lat Hamidovning xizmat faoliyati Buxoro viloyatida madaniyat va mafkura sohasida kadrlar shakllanishi jarayonini anglash uchun muhim biografik material hisoblanadi.

Toshpo‘lat Hamidovning hayoti va faoliyatiga oid ma’lumotlar turli xarakterdagi manbalarda tarqoq holda uchraydi. Uning tarjimai holi, ilmiy darajaga erishishi, adabiy muhitdagi mavqei, matbuot va partiyaviy boshqaruvdagi lavozimlari ayrim nashrlarda qayd etilgan [1; 2; 3]. Biroq mazkur ma’lumotlarni bir tizimga keltirib, xizmat pog‘onalarining o‘zaro bog‘liqligi va ularning Buxoro viloyatidagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar bilan munosabatini tarixiy nuqtayi nazardan tahlil qilish zarurati saqlanib qolmoqda.

Maqolaning maqsadi – Toshpo‘lat Hamidovning xizmat yo‘lini xronologik izchillikda tiklash, uning turli lavozimlarda to‘plangan kasbiy tajribasi keyingi boshqaruv bosqichlariga qanday zamin yaratganini ko‘rsatish hamda madaniyat, matbuot va partiyaviy-mafkuraviy boshqaruv o‘rtasidagi institutsional aloqalarni ochib berishdan iborat. Bunda shaxsning ijodiy merosidan ko‘ra uning lavozimiy harakati, boshqaruv tajribasi va rasmiy xizmat vazifalari tadqiqot markaziga qo‘yiladi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda Toshpo‘lat Hamidovning xizmat faoliyati tarqoq manbalar asosida yaxlit traektoriya sifatida qayta tiklanadi va viloyat miqyosidagi madaniy-mafkuraviy boshqaruv tizimida kadrlar harakatining amaliy modeli aniqlanadi.

Mavzuning o‘rganilganlik darajasi va manbaviy asosi. Toshpo‘lat Hamidov haqidagi mavjud adabiyotlar orasida Q.Rajabov va S.Inoyatovning Buxoro tarixiga bag‘ishlangan umumlashtiruvchi tadqiqoti [2], T.Qorayevning asarlari [1] hamda O.Safarovning Buxoro adabiy harakatchiligi tarixiga oid ishlari [3] muhim o‘rin tutadi. Mazkur nashrlarda uning turli davrlarda egallagan lavozimlari, ilmiy va adabiy faoliyati, zamondoshlari orasidagi mavqeyi haqida ma’lumotlar berilgan. Shu bilan birga, ularda lavozimlar ko‘p hollarda alohida-alohida qayd etilib, xizmat trayektoriyasining ichki mantig‘i maxsus tahlil obyektiga aylantirilmagan.

Maqolaning asosiy manbaviy qatlamini O‘zbekiston Markaziy davlat arxivi va Buxoro viloyat davlat arxivida saqlanayotgan hujjatlar tashkil etadi. Foydalanilgan materiallar orasida R-2356-fond va 1198-fondga mansub ish jildlari, shuningdek, Toshpo‘lat Hamidovning xizmat faoliyati, matbuotdagi vazifalari va xizmat safarlariga doir hujjatlar mavjud [4; 5;]. Ular uning lavozimlari va xizmat vazifalarini davriy jihatdan aniq belgilash imkonini beradi.

Manbalarni qiyosiy o‘rganish Toshpo‘lat Hamidov faoliyatini bitta manbadagi ma’lumot bilan cheklanmagan holda talqin qilishga imkon beradi. Ayniqsa, 1979–1983-yillardagi mafkura kotibligi davri tarixiy nuqtayi nazardan muhimdir. Mavjud materiallarda bu lavozim uning xizmat yo‘lining eng yuqori ma’muriy bosqichi sifatida baholanadi; ayni paytda mazkur vazifaning aniq vakolat doirasini to‘liqroq yoritish uchun partiya qo‘mitasining byuro bayonnomalari, qarorlari va ma’ruzalarini qo‘shimcha jalb etish zarurligi ko‘rinib turadi [4]. Bu borada tadqiqotchi sifatida Respublika va viloyat arxivida izlanishlar olib bormoqdaman.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda tarixiylik va xolislik tamoyillariga tayangan holda biografik, xronologik va prosopografik yondashuv elementlaridan foydalanildi. Biografik usul Toshpo‘lat Hamidovning shaxsiy kasbiy yo‘lini tiklashga xizmat qilsa, xronologik yondashuv lavozimlar almashinuvining vaqt va izchillik jihatlarini aniqlash imkonini beradi. Prosopografik yondashuv esa uning faoliyatini faqat bir shaxs taqdiri sifatida emas, balki muayyan davrdagi mahalliy ziyolilar qatlamining boshqaruv tizimi bilan munosabati kontekstida ko‘rib chiqishga imkon yaratadi. Shuningdek, arxiv hujjatlarini nashr etilgan manbalar bilan solishtirishda qiyosiy-tarixiy metod qo‘llanildi. Maqolada har bir bosqich ikki omil – shaxsning kasbiy imkoniyatlari va tizimning kadrlarga bo‘lgan ehtiyoji – kesishmasida tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar. ***Xizmat faoliyatining dastlabki bosqichi.*** Toshpo‘lat Hamidov 1927-yil 12-dekabrda Qiziltepa tumanining Bo‘ston qishlog‘ida Abdulhamid Hakim o‘g‘li va Hamro buvi Shirin qizi oilasida tug‘ilgan. U 1949-yilda Buxoro davlat pedagogika institutini tamomlagan [3].

1949–1955-yillar Toshpo‘lat Hamidovning kasbiy shakllanishida ta’lim-maorif bosqichi sifatida ajralib turadi. U dastlab Shofirkon tumanida maktab o‘qituvchisi sifatida mehnat qilgan, keyinchalik Qiziltepa tuman xalq maorifi bo‘limi mudiri vazifasiga ko‘tarilgan [3]. Shu tariqa uning faoliyati sinfxonadagi pedagogik mehnatdan tuman miqyosidagi ma’muriy boshqaruvga ko‘chgan. Bu o‘zgarish keyingi lavozimlar uchun zarur bo‘lgan boshqaruv tajribasini shakllantirgan.

Mazkur davrni baholashda ehtiyotkorlik zarur, chunki manbalarda uning ushbu lavozimlarga tayinlanish jarayonining barcha sabablari batafsil ochib berilmagan. Biroq olti yillik faoliyat davomida o‘qituvchilikdan tuman miqyosidagi rahbarlikkacha bo‘lgan yo‘l bosib o‘tilgani aniq. Bu holat uning ma’muriy vazifalarni bajarish qobiliyatiga ega kadr sifatida namoyon bo‘lganini ko‘rsatadi.

Ijodiy uyushma rahbarligi: adabiyot va boshqaruv kesishgan nuqta. 1955-yil Yozuvchilar uyushmasining Buxoro, Qashqadaryo va Surxondaryo viloyatlarini qamrab olgan bo‘limi tashkil etilgan va 28 yoshli Toshpo‘lat Hamidov mazkur tuzilmaga rahbar etib tayinlangan [4]. Bu tayinlov uning kasbiy biografiyasida yangi bosqichni boshlab bergan. E’tiborli jihati shundaki, u ushbu vazifaga adabiy maydondagi faolligi bilan bir qatorda ma’muriy ish tajribasiga ham ega mutaxassis sifatida kelgan.

Ijodiy uyushma rahbarligi uning faoliyatida ikki xil vazifaning birlashganini ko‘rsatadi. Bir tomondan, uyushma adabiyot va ijod ahlini birlashtiruvchi madaniy institut vazifasini bajargan bo‘lsa, ikkinchi tomondan, uning ishini tashkil etish, ijodkorlar bilan munosabat o‘rnatish va yuqori tashkilotlar bilan aloqani ta’minlash kabi boshqaruv vazifalari ham mavjud edi. Shu ma’noda Toshpo‘lat Hamidovning maorif sohasida to‘plagan avvalgi tajribasi yangi lavozimdagi faoliyati uchun amaliy poydevor bo‘lgan.

1955–1970-yillar oralig‘idagi mazkur bosqichni keyingi matbuot va partiyaviy boshqaruv lavozimlariga tayyorgarlik jarayoni sifatida ham qarash mumkin. Biroq buni oldindan belgilangan mansab yo‘li sifatida emas, balki turli sohalarda orttirilgan tajribalarning keyingi lavozimlarda birlashishi sifatida baholash maqbulroq. Manbalarda uning 1960–1962-yillarda Moskvada oliy adabiy kursda tahsil olgani qayd etiladi. Keyinchalik u Buxoro davlat pedagogika institutida dars berish bilan birga “Asqad Muxtorning poetik mahorati” mavzusida dissertatsiya himoya qilgan va filologiya fanlari nomzodi ilmiy darajasiga erishgan [1; 3].

Ilmiy tayyorgarlikning kuchayishi uning kasbiy salohiyatida muhim o‘zgarish yasagan. Agar dastlabki bosqichda pedagogik va ma’muriy tajriba ustuvor bo‘lgan bo‘lsa, keyingi davrda unga adabiy-nazariy bilim hamda ilmiy malaka ham qo‘shildi. Natijada u ta’lim, adabiyot, boshqaruv va matbuot kabi o‘zaro yaqin sohalarda faoliyat yuritish uchun kengroq kasbiy imkoniyatga ega bo‘ldi.

Viloyat matbuoti rahbarligi va jurnalistik boshqaruv. Toshpo‘lat Hamidov xizmat yo‘lining navbatdagi bosqichi “Buxoro haqiqati” gazetasi bilan bog‘liq. Manbalarda uning mazkur nashrda avval bo‘lim boshlig‘i, keyin muharrir o‘rinbosari va bosh muharrir lavozimlarida ishlagani qayd etilgan; bosh muharrirlik davri 1970–1979 hamda 1983–1984-yillarni qamrab olgan [5].

Bu yerda lavozimlar ketma-ketligi muhim ahamiyatga ega. Bo‘lim boshqaruvidan muharrir o‘rinbosarligiga, undan bosh muharrirlikkacha bo‘lgan harakat uning matbuot tizimidagi amaliy tajribasi bosqichma-bosqich kengayganini anglatadi. Bosh muharrirning vazifasi faqat maqolalarni tanlash va tahrir qilish bilan cheklanmagan; viloyat gazetasi ijtimoiy-siyosiy axborot tarkibining muhim qismi bo‘lgani uchun ushbu lavozim umumiy siyosiy-ma’rifiy vazifalar bilan ham bog‘liq edi.

Manbada viloyat gazetasi bosh muharriri viloyat partiya qo‘mitasi nomenklaturasiga kiruvchi lavozim sifatida tavsiflangan [5]. Shu sababli mazkur vazifani sof jurnalistik faoliyat doirasida talqin qilish yetarli emas. U matbuot orqali jamoatchilikka axborot yetkazish bilan birga, davrning rasmiy siyosiy va mafkuraviy kun tartibini shakllantirishda ham muayyan institutsional o‘rin tutgan.

Shu nuqtayi nazardan Toshpo‘lat Hamidovning jurnalistik faoliyati uning keyingi mafkuraviy rahbarlik lavozimi bilan mantiqan bog‘lanadi. Matbuot sohasidagi ish jarayonida viloyat ijtimoiy hayoti, madaniyat, ta’lim va jamoatchilik bilan bog‘liq masalalarni muntazam kuzatish imkoniyati mavjud edi. Bu esa uning keyinchalik viloyat miqyosidagi ijtimoiy-ma’naviy sohalar uchun mas’ul lavozimga tayinlanishida ahamiyatli kasbiy omil bo‘lgan. Mazkur fikr manbalardagi lavozimlar izchilligiga asoslangan tahliliy xulosa bo‘lib, tayinlovning barcha ichki sabablarini aniqlash uchun qo‘shimcha partiya hujjatlari talab etiladi.

1979–1983-yillarda mafkura kotibi: xizmat yo‘lining yuqori bosqichi. Toshpo‘lat Hamidovning xizmat faoliyatida eng yuqori ma’muriy bosqich 1979–1983-yillarda viloyat partiya qo‘mitasining mafkura kotibi lavozimida ishlagan davri bilan bog‘liq [5]. Ushbu vazifa uning avvalgi kasbiy tajribasini yangi siyosiy-ma’muriy darajaga olib chiqqan.

Mafkura kotibining mas’uliyat doirasi fan, maorif, madaniyat, matbuot va diniy masalalar kabi ijtimoiy-ma’naviy sohalarni qamrab olgan. Shuning uchun mazkur lavozimni faqat partiya apparatidagi navbatdagi xizmat o‘rni sifatida baholash bir tomonlama bo‘lar edi. U viloyatning ma’naviy va madaniy hayotini boshqarish mexanizmlarining yuqori bo‘g‘inida turgan. Toshpo‘lat Hamidovning aynan ijodiy uyushma va matbuot sohasidagi tajribadan keyin ushbu vazifaga kelishi madaniyat sohasi mutaxassisining siyosiy boshqaruv tizimiga o‘tishi jarayonini ko‘rsatuvchi muhim misoldir.

Bu davrda uning oldingi kasbiy bosqichlari bir-biri bilan uzviy tutashganini ko‘rish mumkin. Maorif sohasidagi dastlabki boshqaruv tajribasi, ijodiy uyushma rahbarligi orqali shakllangan madaniy aloqalar, ilmiy tayyorgarlik va viloyat matbuotidagi rahbarlik amaliyoti mafkuraviy boshqaruv vazifalari uchun yaqin sohalardagi tajriba majmuasini hosil qilgan. Demak, uning 1979-yildagi lavozimi biografiyada alohida paydo bo‘lgan holat emas, balki oldingi kasbiy faoliyatlar yig‘indisi bilan bog‘liq bosqich sifatida namoyon bo‘ladi.

Mafkura kotibligidan keyin Toshpo‘lat Hamidovning yana “Buxoro haqiqati” gazetasi bosh muharrirligiga qaytgani ham diqqatga sazovor [5]. Bu holat viloyat miqyosida matbuot va mafkuraviy

boshqaruv vazifalari o‘rtasida kadrlar almashinuvi mavjud bo‘lganini, shuningdek, uning xizmat trayektoriyasida boshqaruvning ma’muriy va madaniy-axborot yo‘nalishlari bir-biridan uzilmaganini ko‘rsatadi.

Xizmat faoliyatining jadalligi va rasmiy e’tirof. Toshpo‘lat Hamidovning xizmat faoliyati faqat asosiy lavozimlar bilan cheklanib qolmagan. Kadrlar hujjatlarida uning 1967-yilda Toshkent shahrida o‘tkazilgan bir qator yirik tadbirlarda ishtirok etgani qayd etilgan. Ular qatorida ijod ahli yig‘ilishi, ijodkorlar konferensiyasi va Abdulla Qahhorning 60 yilligiga bag‘ishlangan tadbirlar, shuningdek, mehnat ta’tili davrida Oktabr to‘ntarishining 50 yilligi hamda M.Gorkiy yubileyiga oid tadbirlarda qatnashish holatlari keltiriladi [4].

Bunday xizmat safarlari va rasmiy tadbirlarda ishtirok etish uning viloyat doirasidagi faoliyati markaziy madaniy jarayonlar bilan ham bog‘langanini ko‘rsatadi. Biroq ularning har biri Toshpo‘lat Hamidovning shaxsiy tashabbusi yoki siyosiy pozitsiyasini anglatadi, degan qat’iy xulosa chiqarish uchun mavjud manbalar yetarli emas. Ular, avvalo, uning xizmat vazifalari doirasidagi faolligini tasdiqlovchi hujjatli dalil sifatida qaralishi lozim.

Xizmat faoliyatining yuqori darajadagi rasmiy e’tirofi 1978-yilda unga “O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan madaniyat xodimi” faxriy unvoni berilgani bilan ifodalanadi. Zamondoshlari uni “Zarafshon vohasining xushxon bulbuli” deya e’tirof etganlari ham manbalarda qayd etilgan [3, 333-b.; 1, 353-b.]. Bu ma’lumotlar uning adabiy-madaniy muhitda muayyan obro‘ga ega bo‘lganini ko‘rsatadi.

Toshpo‘lat Hamidov 1984-yil 9-fevralda vafot etgan va Buxoroda dafn qilingan [1, 353-b.]. Uning hayot yo‘li shu bilan yakunlangan bo‘lsa-da, kasbiy trayektoriyasi Buxoro viloyatida sovet davri madaniy boshqaruvi, matbuoti va mahalliy ziyolilar tarixini o‘rganish uchun muhim biografik material sifatida ahamiyatini saqlab qoladi.

Muhokama. Xizmat yo‘lining umumiy mantig‘i. Toshpo‘lat Hamidovning xizmat faoliyatini yaxlit holda qaraganda, uni shartli ravishda to‘rt asosiy bosqichga ajratish mumkin: 1949–1955-yillarda ta’lim-maorif sohasi; 1955–1970-yillarda ijodiy uyushma rahbarligi; 1970–1979 hamda 1983–1984-yillarda matbuot rahbarligi; 1979–1983-yillarda viloyat partiya qo‘mitasining mafkura kotibligi [1; 3;9]. Bu davrlar bir-biridan keskin uzilgan emas, balki umumiy kasbiy tajribaning yangi institutlarda qo‘llanishi sifatida ko‘rinadi.

Birinchi bosqichda u pedagog va tuman maorifi boshqaruvchisi sifatida shakllangan bo‘lsa, ikkinchi bosqichda adabiy-madaniy tashkilot rahbari sifatida faoliyat olib bordi. Uchinchi bosqichda matbuot tizimida rahbarlik tajribasini orttirdi. To‘rtinchi bosqich esa mazkur sohalarda to‘plangan tajribani viloyat partiyaviy-mafkuraviy boshqaruvi darajasida qo‘llash imkonini bergan. Shu ma’noda lavozimlar almashinuvi tasodifiy ketma-ketlikdan ko‘ra, bir-birini to‘ldiruvchi kasbiy kompetensiyalar yig‘indisi sifatida talqin qilinishi mumkin.

Mazkur holat sovet davrida madaniyat sohasi kadrlarining shakllanish mexanizmlarini o‘rganish uchun ham ahamiyatlidir. Manbalarda ijodiy faoliyatning o‘zi mustaqil kasbiy mezon bo‘lib qolmagani, boshqaruv tajribasi va tizim talablariga moslik ham muhim o‘rin tutgani ko‘rinadi [4]. Bu xulosani Toshpo‘lat Hamidovning biografiyasi orqali empirik jihatdan kuzatish mumkin.

Shu bilan birga, uning faoliyatini faqat “nomenklatura vakili” degan bir yoqlama tushuncha bilan cheklash metodologik jihatdan to‘g‘ri emas. Uning kasbiy yo‘lida pedagogik mehnat, ilmiy izlanish, adabiy uyushma rahbarligi, jurnalistika va partiyaviy boshqaruv bir nuqtada tutashgan. Demak, uning biografiyasi sovet davrida ziyolining bir nechta institutsional muhit o‘rtasida harakatlana olganini ham ko‘rsatadi. Bu jihat Buxoro adabiy va madaniy muhitining ichki tuzilishini anglashda qo‘shimcha material beradi.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalarini umumlashtirish Toshpo‘lat Hamidovning xizmat faoliyatini shaxsiy biografiyaning oddiy xronologiyasi doirasidan chiqarib, Buxoro viloyatida mahalliy ziyolilar va ma’muriy-siyosiy institutlar o‘rtasidagi munosabatlarni o‘rganish kontekstida baholash imkonini beradi. Uning 1949-yildan boshlangan kasbiy faoliyati avval ta’lim-maorif sohasida, keyin ijodiy uyushma va matbuot tizimida davom etgan, 1979–1983-yillarda esa partiyaviy-mafkuraviy boshqaruvning viloyat miqyosidagi yuqori darajasiga ko‘tarilgan.

Toshpo‘lat Hamidovning 1955-yilda Yozuvchilar uyushmasi bo‘limi rahbarligiga tayinlanishi uning ma’muriy va madaniy tajribasi birlashganini ko‘rsatsa, 1970-yildan boshlab “Buxoro haqiqati” gazetasidagi rahbarlik faoliyati matbuotning viloyat ijtimoiy-siyosiy tizimidagi o‘rnini namoyon etadi. 1979–1983-yillardagi mafkura kotibligi esa uning kasbiy trayektoriyasida madaniyat va axborot sohasidagi tajriba siyosiy-ma’muriy boshqaruv bilan tutashgan nuqta bo‘lgan.

Shunday qilib, Toshpo‘lat Hamidov xizmat yo‘lining asosiy xususiyati turli lavozimlarning bir-birini davom ettirishida namoyon bo‘ladi. Ta’lim sohasidagi boshqaruv ko‘nikmalari, ijodiy uyushmadagi tashkiliy tajriba, ilmiy tayyorgarlik, matbuot rahbarligi va mafkuraviy boshqaruv bir shaxsning kasbiy portretida

mujassamlashgan. Bu holat Buxoro viloyatida sovet davri madaniy-siyosiy elitasi shakllanishining ayrim mexanizmlarini ochib berishga xizmat qiladi.

Tadqiqotni yanada chuqurlashtirish uchun quyidagilar taklif etiladi: 1979–1983-yillardagi Buxoro viloyati partiya qo‘mitasi hujjatlarini, xususan byuro yig‘ilishlari bayonnomalari, qarorlar, ma’ruzalar va kadrlar masalasiga oid materiallarni keng qamrovda o‘rganish; “Buxoro haqiqati” gazetasining 1970–1984-yillardagi sonlarini kontent-tahlil usulida tadqiq etish; viloyat miqyosidagi madaniy-mafkuraviy kadrlar bo‘yicha prosopografik ma’lumotlar bazasini shakllantirish. Bu yo‘nalishlar Toshpo‘lat Hamidovning mafkura kotibi sifatidagi aniq vakolatlari, qaror qabul qilishdagi ishtiroki va viloyat madaniy siyosatiga ta’sir doirasini yanada oydinlashtirishi mumkin.

ADABIYOTLAR:

1. Qorayev T. Tanlangan asarlar. – Toshkent: Navro‘z, 2019. – 372 b.
2. Rajabov Q., Inoyatov S. Buxoro tarixi. – Toshkent: Tafakkur, 2016. – 372 b.
3. Safarov O. Buxoro adabiy harakatchiligi tarixidan lavhalar. – Buxoro: Durdona, 2015. – 317 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy davlat arxivi (O‘zR MDA).
5. Buxoro viloyat davlat arxivi (BVDA).